

**PORTRET PAVICE GVOZDIĆ KROZ PRIZMU NJEZINE OSTAVŠTINE
U KNJIŽNICI MUZIČKE AKADEMIJE SVEUČILIŠTA U ZAGREBU**

The Portrait of Pavica Gvozdić Reflected Through Her Legacy in the
Library of the Academy of Music, University of Zagreb

Vilena Vrbanić

Knjižnica Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu

vrbanic@muza.unizg.hr

UDK / UDC **78.071Gvozdić, P.
025.34**

Stručni rad / Professional paper

Primljeno/ Received: 25.10.2025.

BROJ
BIBLIOGRAFSKE
JEDINICE

540

Sažetak

Cilj. Cilj je rada predstaviti umjetničko djelovanje pijanistice Pavice Gvozdić (1937. – 2023.) te njezinu ostavštinu koju je u siječnju 2025. godine Knjižnici Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu darovao njezin sin Petar Vujačić.

Pristup/metodologija/dizajn. U svibnju 2025. dovršena je knjižnična obrada ostavštine u integriranom knjižničnom sustavu ZaKi, a odlukom Klavirskog odjela Muzičke akademije postala je dijelom Knjižnice Svetislava Stančića, njezina profesora i utemeljitelja Zagrebačke pijanističke škole. Kako bi se bolje razumjele osobitosti ove ostavštine, proučeni su neki njezini specifični aspekti te su povezani s adekvatnim trenutcima iz ostavštine Svetislava Stančića.

Rezultati. Po dovršenoj obradi ustanovljeno je da se ostavština Pavice Gvozdić u Knjižnici Muzičke akademije sastoji od 440 tiskanih muzikalija – uglavnom posvećenih klaviru solo – te nekoliko rukopisa. Tri aspekta kroz koja je ostavština promatrana zapravo su tri odraza umjetničkog djelovanja Pavice Gvozdić: poštovanje prema profesoru S. Stančiću, posvećenost izvođenju djela hrvatskih skladatelja te – kao krovna paradigma – golem pijanistički repertoar.

Originalnost/vrijednost. Ostavština Pavice Gvozdić ovdje se po prvi put predstavlja stručnoj javnosti te označava prilog boljem poznavanju duge i uspješne karijere jedne od najznačajnijih hrvatskih pijanistica, ali i pijanističkih imena 20. stoljeća uopće.

Ključne riječi: Knjižnica Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu, muzikalije, ostavština, Pavica Gvozdić, pijanistica.

Summary

Purpose. The aim of this paper is to present the artistic contributions of pianist Pavica Gvozdić (1937–2023) and to explore her legacy, which was donated to the Library of the Academy of Music, University of Zagreb, by her son, Petar Vujačić, in January 2025.

Approach/methodology/design. In May 2025, the processing of the legacy within the integrated library system ZaKi was completed. By decision of the Piano Department of the Academy of Music, this legacy became part of the Library of Svetislav Stančić, who was the professor of Pavica Gvozdić and the founder of the Zagreb Piano School. To better understand the unique characteristics of this legacy, specific aspects were examined and connected to relevant moments from Svetislav Stančić's own legacy.

Results. After the processing was completed, it was established that Pavica Gvozdić's legacy in the Library of the Academy of Music consists of 440 printed musical works – primarily dedicated to solo piano – and several manuscripts. The legacy was examined through three key aspects that, in fact, reflect Pavica Gvozdić's artistic contributions: her respect for Professor Svetislav Stančić, her commitment to performing the works of Croatian composers, and, as an overarching paradigm – a comprehensive piano repertoire.

Originality/value. The legacy of Pavica Gvozdić is presented here for the first time to the professional community, marking a significant contribution to a deeper understanding of the long and successful career of one of the most prominent Croatian pianists, as well as a key figure among pianists of the 20th century.

Keywords: Library of the Academy of Music, University of Zagreb, sheet music, legacy, Pavica Gvozdić, pianist.

„Sviranje vam je moj život. Ja bez toga ne bih mogla živjeti.“
Pavica Gvozdić

1. Uvod

Ostavštinu pijanistice i klavirske pedagoginje Pavice Gvozdić (Srijemska Mitrovica, 29. lipnja 1937. – Tuheljske Toplice, 9. prosinca 2023.; Slika 1) Knjižnici Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu darovao je 22. siječnja 2025. njezin sin, redatelj u Dramskom programu Hrvatskoga radija i prevoditelj Petar Vujačić. U svibnju 2025. dovršena je knjižnična obrada ostavštine u integriranom knjižničnom sustavu ZaKi.

Budući da se, za razliku od bibliografske (B) baze sustava ZaKi, u OPAC-u (engl. *Online Public Access Catalogue* – računalnom katalogu knjižnice namijenjenom javnosti i dostupnom s bilo kojeg umreženoga računala) ne prikazuje ime darovatelja, na svaki primjerak građe stavljena je naljepnica „Ostavština Pavica Gvozdić“. Odlukom Klavirskog odjela Muzičke akademije (dalje MA), ova ostavština postala je dijelom Knjižnice Svetislava Stančića. Potonja je – kao zasebna zbirka – dijelom fonda Knjižnice MA postala 2015. Sastoji se od tiskanih i rukopisnih muzikalija, knjiga, časopisa i gramofonskih ploča.¹ Osim njegove knjižnice, ostavštini klavirskog pedagoga, pijanista i skladatelja Svetislava Stančića (1895. – 1970.), utemeljitelja Zagrebačke pijanističke škole, pripada i arhivsko gradivo, koje je 2021. preseljeno iz arhiva Hrvatskoga glazbenog zavoda u Knjižnicu MA te je zavedeno kao Osobni fond Svetislav Stančić. U njemu se čuvaju koncertni programi, plakati, kritike, hemeroteka, korespondencija, fotografije, dokumentacija vezana uz Stančićevo umjetničko i pedagoško djelovanje te autografi njegovih skladbi (Mežnarić Karafin 2023, 139).

Ostavština Pavice Gvozdić sastoji se od 440 tiskanih muzikalija, uglavnom posvećenih repertoaru za klavir solo te nekoliko rukopisa. Iako je u prvome redu riječ o vrijednoj, samostalnoj cjelini, ona se može promatrati i kao sadržajno komplementarni dio Knjižnice Svetislava Stančića. S druge pak strane, upravo različiti segmenti ostavštine Svetislava Stančića omogućavaju bolje razumijevanje ostavštine Pavice Gvozdić. Koja su sve materijalna i duhovna dobra ostala nakon nje? Što je ono što su buduće generacije naslijedile? Koje su daljnje perspektive u istraživanju njezina djelovanja? Proučavajući tri specifična aspekta vezana uz ostavštinu Pavice Gvozdić te ih povezujući s adekvatnim trenutcima iz ostavštine Svetislava Stančića, pokušat ćemo ponuditi (barem neke) odgovore na ta pitanja.

2. Poštovanje prema svome profesoru

Pavica Gvozdić maturirala je klavir 1954. u Glazbenoj školi Vatroslava Lisinskog, gdje je učila kod Elle Kovačić-Murai (1922. – 2010.) i Mire Sakač (1916. – 1979.) (Perić-Kempf

¹ Nakon što je umro, Stančićeva supruga Linda Stančić-Carnelutti darovala je 15. siječnja 1970. njegovu cjelokupnu glazbenu ostavštinu – glazbenu knjižnicu te arhivsko gradivo – Klavirskom odjelu Muzičke akademije. U vrijeme dok se nastava Muzičke akademije održavala u Hrvatskom glazbenom zavodu (dalje HGZ) u Gundulićevoj 6, Knjižnica Stančić nalazila se u sobi 21, gdje je Stančić svojevremeno predavao. Preseljenjem Muzičke akademije i njezine Knjižnice u novu zgradu, ostvarili su se uvjeti za prihvrat i adekvatnu pohranu ovakve velike zbirke (Mežnarić Karafin 2023, 137-138).

2002, 350). Obje njezine profesorice bile su povezane sa Svetislavom Stančićem, koji je na Muzičkoj akademiji u Zagrebu predavao klavir od 1920. do 1941. te od 1945. do 1969. Ella Kovačić-Murai studij klavira završila je 1946. u klasi Evgenija Vulina (1902. – 1970.), koji je kod Stančića diplomirao 1929., dok je njezin suprug, pijanist Jurica Murai (1927. – 1999.) u Stančićevoj klasi diplomirao 1950. Mira Sakač, supruga skladatelja Branimira Sakača (1918. – 1979.), kod Stančića je diplomirala 1941. (100 godina glazbe: učenjem, stvaranjem, istraživanjem 2022, 146-147). Ne čudi stoga da je kod njega željela studirati i Pavica Gvozdić.

Evo što je o svome profesoru ispričala u radijskoj emisiji *Generacija 1895.* – Svetislav Stančić, emitiranoj 5. prosinca 2020. na Trećem programu Hrvatskoga radija:

S njim uopće nije bilo teško raditi. On je zbilja bio zahtjevan, ali naučio je čovjeka da bude siguran na nastupu. Rekao je da treba biti dvjesto posto siguran. Morali ste znati [skladbu, nap. VV] od natrag prema naprijed; morali ste je znati napisati. On je nama davao takvu sigurnost. Ja sam njega obožavala. Što je on rekao, za mene je to bilo sveto. On je zbilja sve znao. On je govorio da moramo tražiti dušu u klaviru. Učio me da slušam ton, da postижem ton na klaviru i da na svakom klaviru drukčije sviram. Mogla sam na svakakvim klavirima svirati; meni je dobro zvučalo. Tražila sam dušu u klaviru; rekao je da svaki klavir ima dušu. To je za mladog čovjeka nešto fantastično. Učio me kako da postignem vrhunac u kompoziciji. Reкао je da kompozicija mora imati jedan vrhunac, nema sto vrhunaca, to je dosadno. Morate to sve spojiti i ići prema jednom vrhuncu; tražite ga. Učio me kako da gradim stvari. Ako hoćete postići veću snagu, trebate se otpuštati; ne kočiti, ne napinjati. Što se više otpuštate, imat ćete veću snagu i ljepši ton na klaviru. (...)

On je izgledao vrlo strogo i ljudi su ga se bojali. Ali ne, on je bio divan čovjek, u sebi. S njim se moglo o svemu razgovarati. Bio je duša od čovjeka. Tako je lijepo govorio o Beethovenu, rekao je da Beethoven mora biti isklesan u jednom kamenu; ne smiju se vidjeti nikakve pukotine. Sve mora biti kao kad se u kiparstvu radi s jednim komadom kamena. Uvijek mi je govorio *Vi*, ali kad se raznježio, kad mu se nešto jako sviđalo, onda je govorio *ti*. Hodao je s jednom velikom torbom, *akten taškom*; imao je leptir mašnu i naočale. U toj torbi je bila masa ceduljica, a na svakoj je pisalo ono što je trebao raditi ili zadati [svojim studentima, nap. VV]. Sjećam se kad bi sjeo, otvorio torbu i izvadio ceduljice; podignuo bi naočale i onda gledao što je napisao na tim ceduljicama. Uvijek je pisao s malim olovkama, nikad nije imao prave olovke. To je slika što mi se urezala.“ (*Generacija 1895.* – Svetislav Stančić 58:20 – 01:02:33)

Pavica Gvozdić u klasi Svetislava Stančića diplomirala je 1960. te magistrirala 1969. (100 godina glazbe: učenjem, stvaranjem, istraživanjem 2022, 137). Foto-albumu učenika S. Stančića čuva se njezina fotografija iz studenskih dana (Slika 2). Diplomski koncert, koji je održala u Hrvatskom glazbenom zavodu, posvetila je djelima Frédéricica Chopina (Slika 3). Ubrzo nakon diplome stekla je međunarodni ugled osvojivši nekoliko nagrada: 1961. pobijedila je na 10. međunarodnom natjecanju u Münchenu, a 1962. osvojila je Grand Prix

na 6. međunarodnom natjecanju Magda Tagliaferro u Parizu te posebnu nagradu Maurice Dandelot (Perić-Kempf 2002, 350). Tijekom 1962. i 1963. usavršavala se u Parizu kod Magde Tagliaferro (1893. – 1986.), francuske pijanistice brazilskoga podrijetla, koja je studirala kod Alfreda Cortota (1877. – 1962.)² na Konzervatoriju u Parizu, gdje je kasnije djelovala kao profesorica (Hrvatska enciklopedija n. d.).

Da je i Stančić cijenio Pavicu Gvozdić te je ohrabrivao u izgradnji njezina umjetničkog puta, svjedoči i preporuka za stipendiju koju joj je napisao 15. prosinca 1961. godine:

„Pavica Gvozdić, sadašnji nastavnik klavira na Muzičkoj školi ‘Lisinski’ u Zagrebu, apsolvirala je i diplomirala s odličnim uspjehom god. 1960. studij klavira koncertnog smjera u mojoj klasi na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, postigavši stepen akademskog muzičara.

U svojstvu dugogodišnjeg nastavnika stekao sam uvjerenje da Pavica Gvozdić nedvojbeno posjeduje rijedak muzičko-pijanistički talent, koji je predestinira za karijeru koncertne umjetnice najvećih razmjera. Isto tako i cjelokupna muzička javnost, koja ju je upoznala prilikom njenih mnogobrojnih nastupa kako u samostalnim koncertima tako i kao solist simfonijskih koncerata, smatra Pavicu Gvozdić kao jedan od najvećih talenata naše mlade pijanističke generacije.

Njezin veliki talent priznat je bio u nekoliko navrata kao npr. povodom pijanističkih takmičenja. Tako je ona laureat ‘Saveznog takmičenja muzičkih umjetnika FNRJ’, a od jesenas pobjednica i internacionalnog pijanističkog natjecanja u Münchenu. Osim toga je i nosilac nagrade ‘Pavao Markovac’ od strane Hrvatskog glazbenog zavoda u Zagrebu.

Na osnovu gore navedenog osobito toplo i s naročitim značenjem preporučujem njezinu molbu za jednu stipendiju Francuske vlade u svrhu daljnjeg usavršavanja kod prof. Magde Tagliaferro.“³

O LP pločama i CD-ovima Pavice Gvozdić bit će riječi nešto kasnije, no ovdje spomenimo da se u Stančićevoj ostavštini nalazi i gramofonska ploča *Pavica Gvozdić: klavir*, koju je umjetnica snimila 1967. te mu je darovala s posvetom: „Mom dragom profesoru za Božić 1967.“ (Slika 4).

3. Izvedbe djela hrvatskih skladatelja

Pavica Gvozdić često je izvodila djela hrvatskih skladatelja te im u njezinoj ostavštini pripada istaknuto mjesto. Zastupljena su 32 hrvatska skladatelja i skladateljice

² Među muzikalijama iz ostavština Svetislava Stančića i Pavice Gvozdić nalaze se Cortotove redakcije skladbi Johannes Brahmsa, Frédéric Chopina, Cesara Francka, Franza Liszta i Roberta Schumanna.

³ Knjižnica Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Osobni fond Svetislav Stančić, kutija 6, fascikl Mišljenja i preporuke o studentima.

s ukupno 68 skladbi (detalji u Prilogu 1), a ovdje ćemo se detaljnije osvrnuti na neke od njih.

Prvu ćemo spomenuti **Doru Pejačević** (1885. – 1923.), u čemu se nadovezala na svog profesora (Vrbanić 2024, 359-386). Naime, Svetislav Stančić, za skladateljičina je života te neposredno nakon njezine smrti, bio najznačajniji domaći pijanist koji je interpretirao njezina djela. Iako je u pitanju nevelik broj od pet skladbi (od koje je četiri praisveo), zastupljene su oblasti klavirske (*Crveni karanfil*, br. 6 op. 19; *Sonata za klavir u As-duru*, op. 57), komorne (*Sonata za violinu i klavir u b-molu*, op. 43; *Kvintet u h-molu*, op. 40) i orkestralne glazbe (*Koncert za klavir i orkestar u g-molu*, op. 33).⁴ Odlučio se za veće skladbe (uvjetno rečeno i zahtjevnije, kako bi istaknuo svoje pijanističko umijeće), a klavirske minijature – koje čine glavninu njezina klavirskog opusa – odabrao je tek jednom (Vrbanić 2024, 375). Od Stančićevih izvedbi izdvojit ćemo onu na *Simfonijskom koncertu mladih hrvatskih skladatelja*, koji je održan 5., 7. i 11. veljače 1916. u Kraljevskom zemaljskom hrvatskom kazalištu u Zagrebu (danas Hrvatsko narodno kazalište). Na njemu je praisveden *Klavirski koncert u g-molu*, op. 33, Dore Pejačević. Uz Kazališni orkestar i dirigenta Fridrika Rukavinu (1883. – 1940.), Stančić je nastupio kao solist. U povodu 55. godišnjice toga tzv. povijesnog koncerta, 3. veljače 1971. priređen je koncert u Koncertnom studiju Istra (danas Zagrebačko kazalište mladih). Nastupili su Simfonijski orkestar Radiotelevizije Zagreb i dirigent Boris Papandopulo (1906. – 1991.). Solističku dionicu u Dorinu *Koncertu* – kojem je to bila prva izvedba nakon 1916. – tumačila je Pavica Gvozdić (Slika 5). Muzikolog Domagoj Marić o tome piše:

„Ta renomirana hrvatska pijanistica izvela je *Klavirski koncert* tijekom sljedećih tridesetak godina još nekoliko puta, upoznavajući tako zagrebačku publiku s velikim djelom. Nadovezavši se izvedbom iz 1971. na koncert iz 1916. i nastup svojega tada dvadesetogodišnjeg profesora Stančića, Pavica Gvozdić imala je važnu ulogu u ponovnom oživljavanju opusa Dore Pejačević. Možda ipak nije slučajnost to što su baš Pavica Gvozdić i Ladislav Šaban, oboje Stančićevi studenti, uvelike pridonijeli popularizaciji djela Dore Pejačević na izvedbenom i organizacijskom području. Svetislava Stančića zato možemo smatrati mostom od vremena djelovanja skladateljice do njezine renesanse – koju on ipak nije doživio.“ (Marić 2023, 27)

Pavica Gvozdić izvela je Dorin *Klavirski koncert* uz Simfonijski orkestar Radiotelevizije Zagreb (od 1991. Simfonijski orkestar Hrvatske radiotelevizije) još dva puta: uz Josefa

⁴ Nije praisveo *Crveni karanfil*, dio ciklusa *Život cvijeća* (*Blumenleben*), op. 19, koji su u Budimpešti 1907. prvi put izvele Dora Pejačević i Olga Schulz-Granitz.

Daniela (1928. – 1986.) na Dubrovačkim ljetnim igrama 25. srpnja 1974. (Čunko 2012, 441) te uz Ivu Lipanovića (rođ. 1958.) u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog 28. siječnja 1999. godine.⁵ U Našicama ga je izvela 8. rujna 1985., povodom proslave stote obljetnice skladateljičina rođenja.⁶ Orkestrom sastavljenim od zagrebačkih i osječkih glazbenika ravnao je Antun Petrušić (1935. – 2022.) (Marić 2023, 39 i 48). U Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog izvela ga je i 9. studenog 2007., uz Zagrebačku filharmoniju i dirigenticu Nadu Matošević (rođ. 1971.).⁷

Pavica Gvozdić tom se prilikom istaknula u čak dvama koncertantnim opusima Dore Pejačević – izvela je i skladateljičinu *Koncertantnu fantaziju u d-molu*, op. 48. Ovo je djelo ranije dva puta tumačila uz Simfonijski orkestar Radiotelevizije Zagreb, odnosno Simfonijski orkestar Hrvatske radiotelevizije. Uz Igora Gjadrova (1929. – 2014.) nastupila je u Koncertnom studiju Istra 13. listopada 1971. te uz Mladena Tarbuka (rođ. 1962.) u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog 12. svibnja 2002. (Čunko 2012, 441). Možemo primijetiti da je Pavica Gvozdić, kao i njezin profesor, bila sklonija izvođenju većih djela Dore Pejačević. *Klavirski koncert* isprva je svirala iz rukopisa. Klavirski izvadak, čiji se jedan primjerak čuva i u njezinoj ostavštini, objavljen je 1982. (Zagreb: Muzikološki zavod Muzičke akademije; tekst revidirao i za tisak priredio Ladislav Šaban), a partitura 2013. (Zagreb: Muzički informativni centar Koncertne direkcije Zagreb). *Koncertantna*

⁵ „Glasovirski koncert Dore Pejačević iz 1913. godine temelji se na skladateljskim principima kasnog romantizma obogaćen slobodnijim harmonijskim obradama kroz koje se probija glavna tema, dominantna u svim staccima koncerta. Eklektizam je očit u dijelovima kroz koje proviruju klavirski koncerti Schumanna, Griega i Čajkovskog. Virtuozna glasovirska dionica solistu ne dozvoljava ni trenutka predaha; klavir je neprekidno prisutan u vrtoglavih pasažima, akordima i oktavama te u mnoštvu tema koje neprekidno izviru i nestaju. U takvom zgusnutom glasovirskom slogu nije teško doživjeti memorijski kiks, što se desilo Pavici Gvozdić u prvom stavku. Veliko pijanističko iskustvo nije joj ipak dozvolilo da se smete; spustivši ruke smireno je čekala poznato mjesto kako bi se ponovno priključila orkestru. Ivo Lipanović također nije krahirao u trenutku razilaženja solista i orkestra, dirigirajući mirno dalje, znajući da će se renomirana solistica snaći. S obzirom na to da su koncert izravno prenosili radio i televizija, šteta je što je došlo do ove pogreške, to više što je, zanemarimo li prvi stavak, svirka Pavice Gvozdić bila muzikalna i suverena.“ (Bobinsky 1999)

⁶ Koncert je održan u sportskoj dvorani Centra za odgoj i usmjereno obrazovanje August Cesarec Našice (od 1993. Srednja škole Isidora Kršnjavog Našice).

⁷ „Pavica Gvozdić imala je ponajviše istaknuti nastup u čak dvama koncertantnim opusima Dore Pejačević, *Koncertu za klavir*, op. 33 i *Koncertantnoj fantaziji*, op. 48. Spomenuti koncert, u g-molu, prvo je djelo Dore Pejačević za orkestar te njezina površinska bramsovska tekstura prikriva mjestimičnu skladateljsku neizrazitost i jednostavnost. Daleko je zanimljivija *Koncertantna fantazija u d-molu*, koju osim sretnijeg i kreativnije ostvarena skladateljskog približavanja uzorima 19. stoljeća obilježuju i određene formalne slobode. I dok je Pavica Gvozdić pošla za rukom *Koncert*, op. 33 učiniti zanimljivijim nego što bi bio u manje nadahnutoj izvedbi, pratnja Zagrebačke filharmonije gotovo je paradoksalno podbacila na njegovu relativno nezahtjevnju slogu, dok je tehnički nešto složeniju *Koncertantnu fantaziju* Nada Matošević lakše oblikovala u smislenu cjelinu.“ (Ćurković 2007)

fantazija (klavirski izvadak i partitura) objavljena je 2009. (Zagreb: Muzički informativni centar Koncertne direkcije Zagreb).

Skladbe **Borisa Papandopula** snimila je na njegovoj autorskoj gramofonskoj ploči 1984. Muzikologinja i glazbena kritičarka Bosiljka Perić-Kempf (1945. – 2022.), Stančićeva diplomandica 1967. te supruga skladatelja Davorina Kempfa, o tim je izvedbama zapisala:

„Razumljivo je da pravi doživljaj ovakve nadahnute glazbe može pružiti samo prvorazredna izvedba. Punokrvni pijanizam Pavice Gvozdić dovoljna je garancija za potpunost umjetničkog doživljaja koji se zasniva na sretnom spoju kvalitetnog djela i prvoklasne interpretacije. Da je umjetnica svojim vrhunskim pijanističkim umijećem dosegla stupanj interpretativnog savršenstva i stvorila model-interpretaciju Papandopulovog opusa, potvrdio je i sâm maestro, poslavši joj čestitku s riječima ‘Od sveg Vam srca zahvaljuje na fenomenalnoj interpretaciji mojih 8 studija – uvijek odani Boris Papandopulo’. Nije li takvo priznanje autora ujedno i najljepši kompliment za interpreta?“ (Perić-Kempf 1984)

Skladatelj koji je imao posebno mjesto na repertoaru Pavice Gvozdić bio je **Stanko Horvat** (1930. – 2006.) „jer on nije bio samo moj prijatelj i suradnik, moj omiljeni skladatelj, već i suprug moje sestre Marije.⁸ (...) Zabavljali smo se i družili, a još nismo bili svjesni da boravimo u društvu čovjeka koji će postati velika ličnost hrvatske glazbe i iza kojeg će ostati antologijska djela hrvatske glazbene baštine.“ (Gvozdić 2011, 25)

Sa sedam skladbi – *Ben misurato; De diebus furoris; Inattendu; Koncert za klavir i orkestar; Ostinati; Paysage sombre; Sonnant* – najzastupljeniji je hrvatski skladatelj u ostavštini Pavice Gvozdić.⁹ Ondje se čuva tiskani primjerak skladbe *Sonnant* (nastale 1969.) na koji joj je Horvat 1979. napisao posvetu (Slika 6): „Dragoj Pavici, genijalnom interpretu mojih djela, koje (makar i naknadno) njoj posvećujem!“

Ovako se Pavica Gvozdić prisjetila svoga prvog susreta sa skladbom *Sonnant*:

„Sjećam se dana kada mi je Stanko donio prvu skladbu pisanu za mene. Bio je to *Sonnant* – u prijevodu *Zvučeci*. Stanko je bio ljubitelj francuskog jezika i kulture pa je mnogim skladbama davao francuske nazive. O *Sonnantu* mi je rekao: ‘To je eksperimentalna skladba zvučanja, sastavljena od tri dijela. Prvi dio je bez pedala, a izdržane duge note daju dojam pedalizacije; drugi dio je cijeli pod pedalom koji se ne mijenja, ali mora zvučati čisto i jasno, a treći dio je

⁸ Pijanistica Marija Gvozdić-Horvat (rođ. 1931.) bila je docentica klavira na Muzičkoj akademiji u Zagrebu od 1978. do 1998., honorarno do 2008. (100 godina glazbe: učenjem, stvaranjem, istraživanjem 2022, 138).

⁹ Od tih sedam skladbi dvije nisu posvećene Pavici Gvozdić. *Koncert za klavir i orkestar* posvećen je Ranku Filjaku (1927. – 1983.), koji ga je prouzročio 3. travnja 1967. u Koncertnom studiju Istra uz Simfonijski orkestar Radiotelevizije Zagreb i dirigenta Borisa Papandopula. Skladba *Ostinati* posvećena je Gordani Komerički, koja ju je prouzročila u Hrvatskome glazbenom zavodu 13. svibnja 1983. On je diplomirala u klasi M. Gvozdić-Horvat 30. lipnja 1983. (Stanko Horvat n. d.; 100 godina glazbe: učenjem, stvaranjem, istraživanjem 2022, 138).

kombinacija tih dvaju dijelova.' Zнала sam da moram pronaći put od tog eksperimenta do glazbe koja se ispod njega skrivala.

Podsjetilo me to na Ravela, koji su je uvijek postavljao i rješavao određene zadatke, a ispod toga skrivala se divna glazba. Uzmimo na primjer *Le Gibet* [Vješala, nap. VV] iz ciklusa *Gaspard de la nuit* [Gašpar Noćnik, nap. VV], za koji je Ravel tražio da zvuči monotono i u dinamici i u izražaju, kao da ga svira glazbeni automat, a nastala je prekrasna i izražajna skladba. Tako je bilo i sa *Sonnantom*." (Gvozdić 2011, 25-26)

Pavica Gvozdić praisvela je nekoliko skladbi Stanka Horvata, koje su upravo njoj bile i posvećene (Gvozdić 2011, 25-28; Stanko Horvat n. d.).

- 1) *Sonnant* (1969.), Zagreb, Hrvatski glazbeni zavod, 8. listopada 1970.
- 2) *Accords* (1979.), Osor, Osorske glazbene večeri, 14. srpnja 1979.
- 3) *De diebus furoris* (1992.), Osor, Osorske glazbene večeri, 4. kolovoza 1997.
- 4) *Paysage sombre* (1998.), Osor, Osorske glazbene večeri, 10. srpnja 1998.
- 5) *Tri preludija* [prvotni naziv *Inattendu*] (2001.), Osor, Osorske glazbene večeri, 6. kolovoza 2001.
- 6) *Za Pavicu* (2003.), Osor, Osorske glazbene večeri, 8. kolovoza 2003.
- 7) *Ben misurato* (2004.), Osor, Osorske glazbene večeri, 12. kolovoza 2004.

Pavica Gvozdić skladbe je Stanka Horvata snimila na njegovu autorskom CD-u 1999. Muzikolog Borko Špoljarić o inspirativnom je odnosu dvoje umjetnika zabilježio:

„Prateći Horvata od šezdesetih godina sve do danas, Pavica Gvozdić bila je i tumač i duhovni suputnik mnogih Horvatovih glasovirskih skladbi, 'apostol i apologet Horvatove glazbe', kako ju je u *Majstoru i njegovu šegrtru* nazvao Nedjeljko Fabrio. Stoga je posve razumljiva skladateljeva odluka da autorski CD posveti upravo onim djelima koja zauzimaju 'markantno mjesto u opusu u cjelini' (Nikša Gligo), i upravo onome izvođaču koji je u tome opusu, sve te godine, igrao i istaknutu ulogu. Četiri od pet snimljenih djela Pavica Gvozdić je i praisvela: to su *Sonnant* iz 1969, *Accords* iz 1979, *De diebus furoris* iz 1992. i *Paysage sombre* iz 1998. godine, a na CD je uvrštena i skladba *Ostinati* iz 1982.

Odabrane skladbe u tumačenju Pavice Gvozdić djeluju moćno, energično, u punoći svoga zvučanja i raznolikosti emocionalnih naboja. Pijanistica ih izvodi u maniri velikoga glasovirskog interpreta, tako uvjerljivo da u perceptivnom polju slušatelja ni u jednom jedinom trenutku ne ostavlja dojam nesigurnosti ili izgubljenosti među notnim zapisima koje tumači. Jednako kao i autor, i ona sama potpuno je svjesna zakonitosti kojima su ustrojena Horvatova ostvarenja. U njezinoj izvedbi formalne cjeline pojedinih skladbi jasne su i pregledne, logične u kretanju i međusobnom nadovezivanju. Glazba nikada ne gubi formu, ni smislenost razvoja, a često prisutno ostinatno načelo, s druge strane, nikada ne gubi na intenzitetu, nego se u skladbi uvijek pojavljuje kao moćno izražajno sredstvo. (Špoljarić 2000, usp. i Fabrio 1997, 569)

Pavica Gvozdić rado je izvodila i skladbe **Davorina Kempfa** (1947. – 2022.):

„Kempfa sam voljela svirati zbog posebnog zvuka njegove glazbe. Ti alikvotni tonovi, koji se tek poslije čiste, jako mi se to sviđa...“ (Muzički biennale Zagreb 2022)

Kempf je pak na rukopisu svoje skladbe *Melodija: hommage à Bartók* 1983. napisao: „Raskošnom pijanizmu Pavice Gvozdić“ (Slika 7). Njezine izvedbe zabilježene su na Kempfovoj autorskoj gramofonskoj ploči iz 1989. (reizdanje 2022.) te autorskom CD-u iz 2011. Djela za klavir **Emila Cossetta** (1918. – 2006.) snimila je 2003. na njegovu autorskom CD-u. O naklonjenosti Pavice Gvozdić prema glazbi hrvatskih autora svjedoči i CD naslovljen *Četiri desetljeća hrvatske glasovirske glazbe* iz 1995. godine, koji sadrži djela Borisa Papandopula, Petra Bergama, Stanka Horvata, Branimira Sakača, Berislava Šipuša te Ive Josipovića.

Budući da bi analiza njezinih koncertnih izvedbi djela hrvatskih skladatelja premašila okvire ovoga rada, ovdje ćemo izdvojiti djela hrvatskih skladatelja koja je zabilježila na nosačima zvuka (gramofonskim pločama i CD-ovima). Neki od njih dijelom su fonda Knjižnice Muzičke akademije (Katalog Knjižnice Muzičke akademije n. d.), a daljnji podatci prikupljeni su pretraživanjem knjižničnih kataloga – Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (Katalog Nacionalne i sveučilišne knjižnice n. d.), Knjižnica grada Zagreba (Katalog Knjižnica grada Zagreba n. d.) te baze podataka *Discogs* (Discogs n. d.) – najveće *online* baze podataka o diskografijama, albumima i singlovima. Na taj je način po prvi put načinjena i diskografija Pavice Gvozdić (detalji u Prilogu 3).

Djela hrvatskih skladatelja u izvedbi Pavice Gvozdić zabilježena na nosačima zvuka:¹⁰

- 1) Bergamo, Petar: *Variazioni sul tema interrotto* [23, 33]
- 2) Cossetto, Emil: *Aškenaske teme; Dva plesa iz kantate Zeleni Juro; Pastoralna suita; Pentatonske varijacije; Plesni stavak; Prologue – Valse caprice; Sonatina* [sve 28]
- 3) Devčić, Natko: *Roblje ide* [4]
- 4) Drakulić, Sanja: *Pleter*^{*11} [35]
- 5) Horvat, Stanko: *Accords*^{*} [10, 26]; *De diebus furoris*^{*} [26]; *Ostinati* [23, 26]; *Paysage sombre*^{*} [26]; *Sonnant*^{*} [5, 23, 26]
- 6) Josipović, Ivo: *Jubilus* [23, 29]

¹⁰ Brojevi u uglatim zagradama označavaju redni broj snimke u popisu diskografije.

¹¹ Znakom zvjezdice označene su skladbe posvećene Pavici Gvozdić.

- 7) Kempf, Davorin: *Arti mutatae* [10, 19]; *Muzika za klavir i elektroniku* [19, 34]; *Tri preludija* [34]
- 8) Lang, Ivana: *Istarska barkarola*, op. 31 [37]
- 9) Papandopulo, Boris: *Contradanza* [15]; *Osam studija* [15, 23]; *Scherzo fantastico* [2]; *Sonatina* [15]
- 10) Pejačević, Dora: *Maštanja*, op. 17 (*Pitanje; Tugovanje*) [3]
- 11) Sakač, Branimir: *Ariel* [23]
- 12) Šipuš, Berislav: *Neige* [23]

U Knjižnici Muzičke akademije čuvaju se svi navedeni naslovi (usp. i Prilog 3), uz iznimku neobjavljenih skladbi Emila Cossetta: *Aškenaske teme; Pentatonske varijacije; Plesni stavak; Prologue – Valse caprice*. Potonje dvije skladbe nalaze se u ostavštini Emila Cossetta, pohranjenoj u Zbirci Muzikalija i audiomaterijala Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Što se tiče djela inozemnih skladatelja koja je Pavica Gvozdić zabilježila na nosačima zvuka, u Knjižnici Muzičke akademije dostupni su svi naslovi.

4. Repertoar širokih razmjera

Stančićeva predviđanja da će Pavica Gvozdić ostvariti blistavu karijeru u potpunosti su se obistinila. Koncertirala je diljem Hrvatske i Europe: u Austriji, Belgiji, Češkoj, Finskoj, Francuskoj, Engleskoj, Italiji, Mađarskoj, Njemačkoj, Poljskoj, Portugalu, Rumunjskoj, bivšem SSSR-u, Švicarskoj, Švedskoj i Turskoj. Održala je više turneja po Kanadi, Kubi, Maloj Aziji i Japanu. U ruskoj enciklopediji *Suvremeni pijanisti* (Moskva, 1998.) uvrštena je među najveća pijanistička imena 20. stoljeća. Ostvarila je repertoar širokih razmjera, koji obuhvaća tridesetak koncerata za klavir i orkestar te gotovo sva važnija solistička djela klavirske glazbe od baroka do 20. stoljeća. Bosiljka Perić-Kempf o njoj je zapisala:

„U pojedinim se razdobljima intenzivno bavila glazbom J. S. Bacha, Borisa Papandopula, Johannesa Brahmsa, Claudea Debussyja i W. A. Mozarta (...) s posebnim senzibilitetom za glazbu romantičara Frédérica Chopina i Roberta Schumanna, ali i dubokim razumijevanjem Beethovenova genija, kao i vehemencnosti modernog klavirskog izraza jednog Sergeja Prokofjeva ili Béle Bartóka. Oduševljeni njezinom interpretacijom Debussyjevih preludija, u Francuskoj su je od milja zvali ‘djevojka lanene kose’, priznajući da je svojim jedinstvenim pijanizmom oživjela profinjenu ljepotu Debussyjevih klavirskih minijatura. (...) Nakon nastupa u Montrealu, naslov jednog novinskog članka jednostavno je glasio ‘Pavica Gvozdić: fascinantno!’. Dvije godine kasnije, također u montrealском tisku, nazvana je pravim pijanistom za Johannesa Brahmsa.“ (Perić-Kempf 2018, 5-6)

Doista, sve navedeno ogleda se i u njezinoj ostavštini pohranjenoj u Knjižnici Muzičke akademije, u kojoj ćemo pronaći djela glazbenih velikana kao što su Johann Sebastian Bach, Béla Bartók, Ludwig van Beethoven, Johannes Brahms, Frédéric Chopin, Claude Debussy, Franz Liszt, Olivier Messiaen, Wolfgang Amadeus Mozart, Sergej Prokofjev, Sergej Rahmanjinov, Robert Schumann, Franz Schubert i Aleksandr Skrjabin. Uz njih, osobito su zastupljeni poljski skladatelji: Grażyna Bacewicz, Tadeusz Baird, Stefan Kisielewski, Witold Lutosławski, Bogusław Madey, Krystyna Moszumánska-Nazar, Maria Szymanowska, Karol Szymanowski i Bolesław Woytowicz. S turneja po Kanadi i Kubi donijela je djela (tada) suvremenih kanadskih (Claude Champagne, Jacques Hétu, Jean Papineau-Couture, André Prévost) i kubanskih autora (José Loyola, César Pérez Sentenat, Amadeo Roldan).

Od 440 tiskanih muzikalija, glavnina je posvećena repertoaru za klavir solo. Tek dvadesetak primjeraka predstavljaju klavirski izvadci opernih djela te komorne i orkestralne partiture. U klavirskom repertoaru, s više od 220 primjeraka, najzastupljenije su različite manje glazbene forme – klavirske suite, preludiji, fuge, varijacije, fantazije, tokate, nokturna, rapsodije, balade i *scherza*. Slijede klavirski koncerti (55 primjeraka), sonate (52 primjerka) i etide (36 primjeraka). Prema starosti zastupljena su izdanja od 1920-ih do 2000-ih. Među izdavačima ističu se *Editio Musica* i *Könemann Music* iz Budimpešte te *Gosudarstvennoe muzykal'noe izdatel'stvo* i *Izdatel'stvo Muz'ika* iz Moskve, a zastupljeni su *Bärenreiter* (Kassel), *Breitkopf & Härtel* (Leipzig), *B. Schott's Söhne* (Mainz), *Edition Peters* (Leipzig), *Éditions Salabert* (Pariz), *G. Henle Verlag* (München), *Hrvatsko društvo skladatelja* (Zagreb), *G. Ricordi* (Milano), *Muzički informativni centar Koncertne direkcije Zagreb* (Zagreb), *Muzična Ukraina* (Kijev), *Polskie Wydawnictwo Muzyczne* (Krakow), *Universal Edition* (Beč) i dr.

Na kraju citirajmo još jednom riječi Bosiljke Perić-Kempf:

„Sazrijevajući stvarala je svoj prepoznatljivi pijanistički stil koji karakterizira intuitivno poniranje u najdublje slojeve glazbenog djela i urođena sposobnost da na očitavanju skladateljevih zamisli gradi vlastitu interpretaciju. Premda se može svrstati među 'romantične' pijaniste, po senzibilnosti i sklonosti 'osjećajnom' čitanju partiture, ona nikada ne upada u subjektivističku krajnost samovoljnog tumačenja glazbe. Njezin je pristup nedvojbeno emotivan i intuitivan, no baš zato uspijeva začudnom autentičnošću izvoditi skladbe stilski i izražajno posve raznolike. Pijanizam joj odlikuje i prirodnost, koja se i nakon više desetljeća intenzivnoga koncertiranja u svakoj interpretaciji iskazuje svježinom izvedbe i uvijek ponovljenom radošću muziciranja.“ (Perić-Kempf 2002, 350)

5. Zaključak

Karijera Pavice Gvozdić trajala je gotovo šest desetljeća – od diplome 1960. do oproštajnog recitala u Hrvatskom glazbenom zavodu 28. travnja 2019. Tijekom tog razdoblja snimila je 17 samostalnih LP ploča i CD-ova (od toga su dva reizdanja; detalji u Prilogu 3), među kojima se ističu integralne izvedbe Bachovih *Partita*, Chopinovih i Debussyjevih *Preludija* te Beethovenovih sonata op. 106 (*Hammerklavier*) i op. 110. Njezina su specijalnost bili stilski programi, često posvećeni jednom autoru. Osobito su ostale upamćene njezine interpretacije glazbe Johanna Sebastiana Bacha, Wolfganga Amadeusa Mozarta, Ludwiga van Beethovena, Frédérica Chopina, Roberta Schumanna, Franza Liszta, Johannes Brahmsa, Claudea Debussyja, Sergeja Prokofjeva, Béle Bartóka, Borisa Papandopula i Stanka Horvata.

Osim kao koncertna pijanistica, Pavica Gvozdić istaknula se i kao klavirska pedagoginja. Na Muzičkoj akademiji u Zagrebu od 1975. bila je docentica; od 1981. izvanredna profesorica; od 1986. redovita profesorica; od 1998. redovita profesorica u trajnom zvanju do 2007. te honorarno do 2017. Profesoricom emeritom Sveučilišta u Zagrebu proglašena je 2008. U njezinoj je klasi diplomiralo 48 studenata, magistriralo njih 9, dok ih je troje završilo specijalistički studij klavira (100 godina glazbe: učenjem, stvaranjem, istraživanjem 2022, 137). Dobitnica je niza najuglednijih nagrada među kojima su „Milka Trnina“ 1965., „Vladimir Nazor“ 1967., „Josip Štolcer Slavenski“ 1971., „Orlando“ 1994., „Vatroslav Lisinski“ 1995. te „Lovro pl. Matačić“ 2000., kao i „Porin“ 2008. i „Vladimir Nazor“ 2013. za životno djelo.

Tri aspekta kroz koja je opisana ostavština Pavice Gvozdić u Knjižnici Muzičke akademije zapravo su tri odraza njezina umjetničkog djelovanja: poštovanje prema profesoru Svetislavu Stančiću, posvećenost izvođenju djela hrvatskih skladatelja te, kao krovna paradigma, golem pijanistički repertoar. Notna ostavština odraz je njezine pijanističke ostavštine. Prva je opipljiva; pohranjena u Knjižnici Muzičke akademije u Zagrebu, obrađena i dostupna svim zainteresiranim korisnicima. Druga je možda ezoteričnija, no bez sumnje slojevitija, bogatija i veća, a živi kroz njezine studente, snimke koje nam je ostavila i sjećanja na njezine koncerte. Za stvaranje cjelovite slike o njezinu umjetničkom djelovanju, valjalo bi detaljnije proučiti njezin repertoar i pristup oblikovanju koncertnih programa, koncertne programe i kritike. Na temelju toga mogla bi se prirediti

monografija o Pavici Gvozdić, koju ova pijanistica svakako zaslužuje, a ovaj rad neka bude mali poticaj u tom smjeru.

Literatura

Bobinsky, Alenka. 1999. „I s pogreškom suverena izvedba.“ *Jutarnji list*, 30. 1. 1999.

Čunko, Tatjana. 2012. *Hrvatska glazba i hrvatski radio*. Zagreb: Hrvatski radio – Treći program.

Ćurković, Ivan. 2007. „Koncert Zagrebačke filharmonije u povodu 100. obljetnice rođenja Melite Lorković i HKD Napredak u Zagrebu, 9. studenog 2007.“ *Vijenac* 15, no. 358 (studenj). <https://www.matica.hr/vijenac/358/zenska-vecer-5355/>

Fabrio, Nedjeljko. 1997. *Maestro i njegov šegrt: glazbena kronika 1986. – 1993*. Zagreb: Matica hrvatska.

Gvozdić, Pavica. 2011. „Moja sjećanja na Stanka“. U *Stanko Horvat*, uredila Nina Horvat, 25-28. Zagreb: Cantus – Hrvatsko društvo skladatelja.

Hrvatska enciklopedija. 2013. – 2025. s.v. „Tagliaferro, Magda.“ Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/tagliaferro-magda>

Marić, Domagoj. 2023. *Dora Pejačević: život i svjetovi*. Zagreb: Školska knjiga.

Mežnarić Karafin, Aleksandra. 2023. „Zbirka Svetislava Stančića u Knjižnici Muzičke akademije u Zagrebu: Knjižnica Stančić s osvrtom na autografe pohranjene u Osobnom fondu Stančić.“ *Arti musices* 54, no 1: 135-165. <https://hrcak.srce.hr/306089>

Perić-Kempf, Bosiljka. 1984. [„Popratni komentar uz gramofonsku ploču“]. U *Boris Papandopulo*, [nepaginirano]. Zagreb: Jugoton, LSY-66219.

Perić-Kempf, Bosiljka. 2002. „Gvozdić, Pavica.“ U *Hrvatski biografski leksikon*, glavni urednik Trpimir Macan, sv. 5, 350-351. Zagreb: Leksikografski zavoda Miroslav Krleža. <https://hbl.lzmk.hr/clanak/gvozdic-pavica>

Perić-Kempf, Bosiljka. 2018. [„Popratni komentar uz CD“]. U *Veliki hrvatski interpreti: Pavica Gvozdić: klavir*, 5-9. Zagreb: Croatia Records, 2CD 6084654.

100 godina glazbe: učenjem, stvaranjem, istraživanjem. 2022. Uredili Sanja Kiš Žuvela i Ivan Ćurković. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu Muzička akademija. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:116:631728>

Špoljarić, Borko. 2000. „Idealni interpret.“ *Vijenac* 8, no. 166 (srpanj). <https://www.matica.hr/vijenac/166/idealni-interpret-17818/>

Vrbanić, Vilena. 2024. „The Artistic Links of Dora Pejačević and Svetislav Stančić Viewed Through the Stančić Legacy in the Library of the Academy of Music in Zagreb.“ *Arti musices* 55, no 2: 359-386. <https://hrcak.srce.hr/327343>

Arhivski izvori

Arhiv Hrvatske radiotelevizije, Zagreb. *Generacija 1895.* – Svetislav Stančić, emisija emitirana u ciklusu *Tragom hrvatske glazbe* na Trećem programu Hrvatskoga radija 5. prosinca 2020. Autor i voditelj: Domagoj Marić. Urednica: Gordana Krpan.

Knjižnica Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Osobni fond Svetislav Stančić: kutija 2, fascikl *Koncert mladih 1916. – 1971.*; kutija 6, fascikl *Programi produkcija nakon 1945.*; kutija 6, fascikl *Mišljenja i preporuke o studentima*; Foto-album učenika S. Stančića (bez broja kutije).

Mrežne stranice

Discogs. n.d. „Pavica Gvozdić.” Pristupljeno: 20. 6. 2025.

<https://www.discogs.com/artist/2306484-Pavica-Gvozdi%C4%87>

Katalog Knjižnica grada Zagreba. n. d. Pristupljeno: 20. 6. 2025.

<https://katalog.kgz.hr/pages/search.aspx>

Katalog Knjižnice Muzičke akademije. n. d. Pristupljeno: 20. 6. 2025.

<https://muza.zaki.com.hr/pages/search.aspx>

Katalog Nacionalne i sveučilišne knjižnice. n. d. Pristupljeno: 20. 6. 2025. <https://katalog.nsk.hr>

Muzički biennale Zagreb. 2022. „Kompozicijski procesi Davorina Kempfa.” Pristupljeno: 20. 6. 2025. <https://www.mbz.hr/index.php?opt=item&act=mlist&id=6788&lang=hr>

Stanko Horvat. n.d. „Popis djela.” Pristupljeno: 20. 6. 2025. <https://stankohorvat.net/index.html>

Prilog 1. Popis hrvatskih skladatelja i njihovih skladbi u ostavštini Pavice Gvozdić¹²

- 1) Bersa, Blagoje: *Po načinu starih „Airs de ballet“*
- 2) Bjelinski, Bruno: *Muzika za djecu; Treća sonata; Tri suite; Tokata*
- 3) Bradić, Srećko: *Šest bagatela*
- 4) Bradić, Zvonimir: *Improvizacija na popularnu temu*
- 5) Brkanović, Ivan: *Tema s varijacijama*
- 6) Brkanović, Željko: *Preludiji*
- 7) Cipra, Milo: *Druga suita; Jedanaest varijacija*
- 8) Cossetto, Emil: *Dva plesa iz kantate Zeleni Juro* [fotokopija rukopisa]; *Pastoralna suita; Sonatina*
- 9) Drakulić, Sanja: *Etide iz bajke; Pleter*^{*13} [računalni rukopis]
- 10) Dugan, Franjo stariji: *Tokata za orgulje*
- 11) Glassl, Nikola: *Sonate für Klavier*
- 12) Horvat, Stanko: *Ben misurato*^{*} [fotokopija rukopisa i tiskovina]; *De diebus furoris*^{*} [fotokopija rukopisa]; *Inattendu*^{*} [fotokopija rukopisa]; *Koncert za klavir i orkestar; Ostinati; Paysage sombre*^{*} [fotokopija rukopisa]; *Sonnant*^{*} [rukopis i tiskovina]
- 13) Josipović, Ivo: *Diabolezza; Igra staklenih perli; Jubilus*
- 14) Kempf, Davorin: *Arti mutatae; Melodija: hommage à Bartók* [rukopis]; *Muzika za klavir i elektroniku* [fotokopija rukopisa]; *Tri preludija* [fotokopija rukopisa]
- 15) Kunc, Božidar: *Četvrta sonata, op. 43; In retrospect, op. 56; Mlado lišće, op. 20; Pet valcera, op. 39; Šest bagatela, op. 44*
- 16) Lang, Ivana: *Četiri kompozicije, op. 50; Sedam krokija, op. 56; Tri preludija, op. 25*
- 17) Lisinski, Vatroslav: *Mazurka*
- 18) Livadić, Ferdo: *Notturmo*
- 19) Matz, Rudolf: *Balada za violinu, violoncello i klavir; Elegija i humoreska za violončelo i klavir; Gora u suncu; In modo rapsodico za violončelo i klavir; Karnevalske impresije; Sonatina u G-duru*
- 20) Miletić, Miroslav: *Passacaglia i fuga*
- 21) Papandopulo, Boris: *Contradanza; Koncert za klavir i gudački orkestar; Mala suita; Scherzo fantastico; Vodenica*
- 22) Parać, Frano: *Ples barunice*
- 23) Pejačević, Dora: *Druga sonata, op. 57; Glasovirske minijature; Iz klavirske lirike; Koncert za klavir i orkestar, op. 33*
- 24) Pettan, Hubert: *Tri ronda*
- 25) Pibernik, Zlatko: *Sonata eroica*
- 26) Radica, Ruben: *Trozvući*^{*} [fotokopija rukopisa]
- 27) Sakač, Branimir: *Ariel*
- 28) Seletković, Krešimir: *Monokromatske etide*
- 29) Stahuljak, Juraj: *Uspomene: jedan dan iz života*
- 30) Šaban, Antun Tomislav: *Četiri kvartne etide*
- 31) Šulek, Stjepan: *Sonata*
- 32) Tajčević, Marko: *Pet prelud*

¹² Ukoliko nije drugačije naznačeno, riječ je o tiskovinama – skladbama za klavir solo.

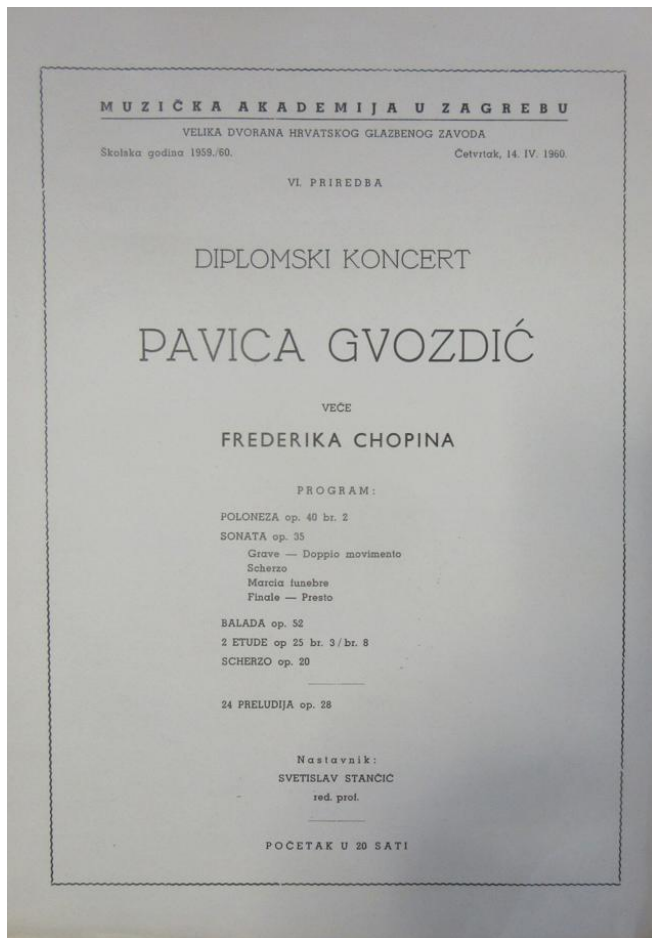
¹³ Usp. bilješku 11.

Prilog 2. Slike, komentari uz slike

Slika 1. Pavica Gvozdić (Srijemska Mitrovica, 29. lipnja 1937. – Tuheljske Toplice, 9. prosinca 2023.)

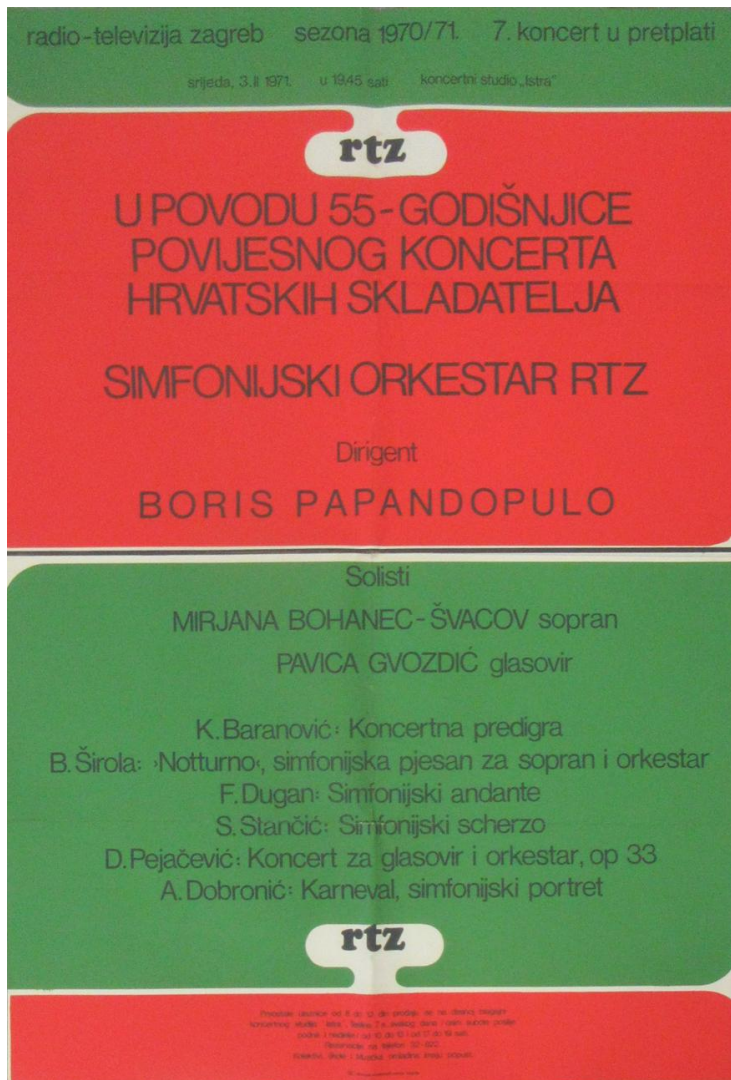
Slika 2. Fotografija Pavice Gvozdić iz Fotoalbuma učenika S. Stančića. Knjižnica Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu, Osobni fond Svetislav Stančić (bez broja kutije).

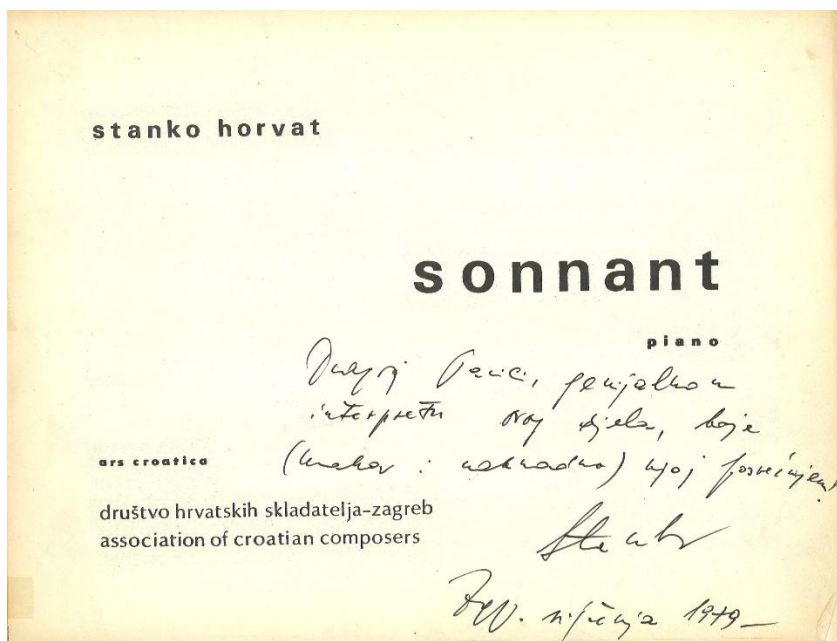
Slika 3. Program diplomskog koncerta Pavice Gvozdić. Knjižnica Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu, Osobni fond Svetislav Stančić, kutija 6, fascikl Programi produkcija nakon 1945.

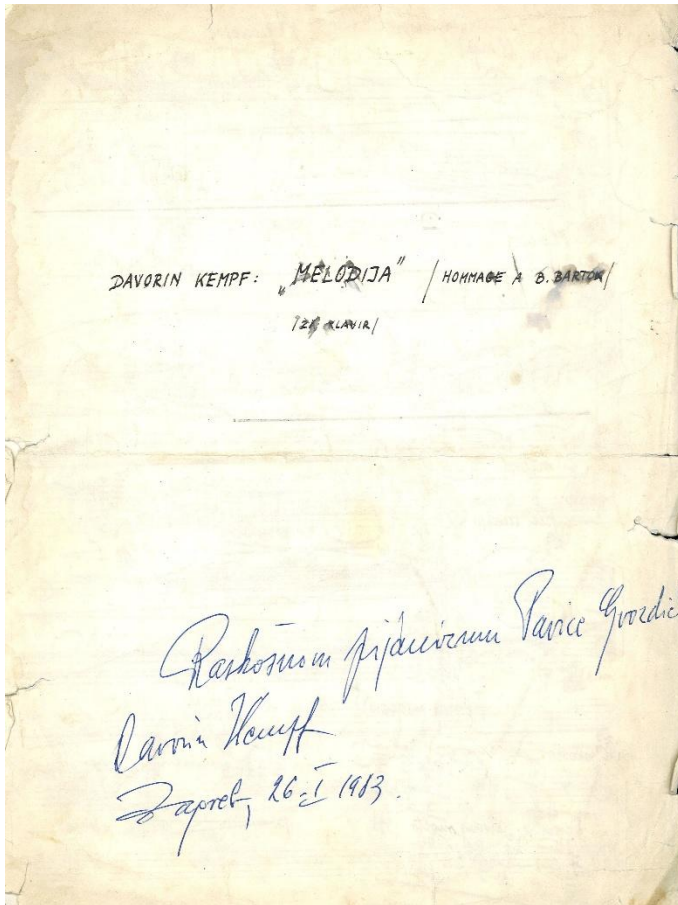
Slika 4. Gramofonska ploča Pavice Gvozdić iz 1967. s posvetom njezinu profesoru Svetislavu Stančiću. Knjižnica Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu, Zbirka S. Stančića.

Slika 5. Plakat reprize Simfonijskog koncerta mladih hrvatskih skladatelja, Koncertni studio Istra, 3. veljače 1971. Knjižnica Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu, Osobni fond Svetislava Stančića, kutija 2, fascikl Koncert mladih 1916. – 1971.

Slika 6. Posveta koju je skladatelj Stanko Horvat napisao Pavić Gvozdić 1979. Knjižnica Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu, Ostavština Pavice Gvozdić.

Slika 7. Posveta koju je skladatelj Davorin Kempf napisao Pavici Gvozdić 1983. Knjižnica Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu, Ostavština Pavice Gvozdić.

Prilog 3. Diskografija Pavice Gvozdić (kronološko-abecednim slijedom)¹

Redni broj	Naslov i podnaslov izdanja	Skladbe u izvedbi Pavice Gvozdić	Ostali izvođači (redoslijed preuzet s izdanja)	Izdavanje
1.	<i>Pavica Gvozdić-Vujačić : klavir</i>	Johann Sebastian Bach – Ferruccio Busoni: <i>Koralna predigra f-mol ;</i> <i>Koralna predigra G-dur ;</i> Claude Debussy: <i>L'isle joyeuse ;</i> <i>Bruyères</i>	--	Beograd: PGP RTB [Produkcija gramofonskih ploča Radio televizije Beograd], 1962. Gramofonska ploča EP 26255. Serija <i>Portreti jugoslovenskih umjetnika</i> .
2.	<i>Pavica Gvozdić : klavir</i>	Frédéric Chopin: <i>Balada u f-molu, op. 52 ;</i> <i>Scherzo u h-molu, op. 20 ;</i> Franz Liszt: <i>Mephisto valcer ;</i> Claude Debussy: <i>Les collines d'Anacapri ;</i> <i>La fille aux cheveux de lin ;</i> Boris Papandopulo: <i>Scherzo fantastico</i>	--	Zagreb: Jugoton, 1967. Gramofonska ploča LPY-V-697.
3.	<i>Antologija hrvatske glazbe 4</i>	Dora Pejačević: <i>Maštanja, op. 17:</i> <i>Pitanje ;</i> <i>Tugovanje</i>	Mirjana Bohanec, sopran ; Ranko Filjak, klavir ; Vladimir Ruždjak, bariton ; Branka Oblak-Stilinović, sopran ; Milivoj Belavić, bariton ; Dragutin Bernardić, bas ; Franjo Paulik, tenor ; Ansambl Opere HNK Zagreb ; Milan Sachs, dirigent ; Zagrebačka filharmonija ; Boris Papandopulo, dirigent ;	Zagreb: Jugoton, 1973. Gramofonska ploča ULPVS-21.

¹ Komentare u uglatim zagradama dodala je autorica ovog priloga.

			Marijana Radev, alt ; Branko Sepčić, klavir ; Čedomil Dugan, orgulje ; Krunoslav Cigoj, tenor ; Vladimir Kranjčević, klavir	
4.	<i>Antologija hrvatske glazbe 10</i>	Natko Devčić: <i>Roblje ide</i>	KUD Joža Vlahović ; Simfonijski orkestar Radiotelevizije Zagreb ; Emil Cossetto, dirigent ; Duško Kukovec, baritone ; Ivan Stefanov, bas ; Zbor Opere HNK Zagreb ; Komorni ansambl Opere HNK Zagreb ; Nikša Bareza, dirigent ; Ružica Hrelja-Mišković, alt ; Ženski zbor Radiotelevizije Zagreb ; Simfonijski orkestar Radiotelevizije Zagreb ; Slavko Zlatić, dirigent Zagrebačka filharmonija ; Boris Papandopulo, dirigent	Zagreb: Jugoton, 1973. Gramofonska ploča ULPVS-27.
5.	<i>Stanko Horvat</i>	Stanko Horvat: <i>Sonnant</i>	Zagrebački kvartet ; Ranko Filjak, klavir ; Komorni orkestar Radiotelevizije Zagreb ; Krešimir Šipuš, dirigent ; Simfonijski orkestar Radiotelevizije Zagreb ; Zagrebački solisti ; Igor Gjadrov, dirigent	Zagreb: Jugoton, 1976. Gramofonska ploča LSY-66015. Serija <i>Suvremeni hrvatski skladatelji</i> .
6.	<i>Frédéric Chopin : preludiji op. 28</i>	Frédéric Chopin: <i>Preludiji, op. 28</i>	--	Zagreb: Jugoton, 1977. Gramofonska ploča LSY-66023.
7.	<i>Johann Sebastian Bach :</i>	Johann Sebastian Bach: <i>Preludiji i fuge:</i>	Ranko Filjak, klavir ; Jurica Murai, klavir ;	Zagreb: Jugoton, 1977. Gramofonska ploča LSY-61281.

	<i>Wohltemperiertes Klavier : I i II svezak</i>	sv. 1: BWV 846-850 ; sv. 2: BWV 873, 881, 885, 887, 888	Stjepan Radić, klavir	
8.	<i>Ludwig van Beethoven : sonate za klavir : op. 110, op. 7, op. 107</i>	Ludwig van Beethoven: <i>Sonata za klavir u As-duru</i> , br. 31 op. 110 ; <i>Sonata za klavir u Es-duru</i> , br. 4 op. 7 ; <i>Sonata u B-duru</i> , br. 29 op. 107 [sic]	--	Zagreb: Jugoton, 1977. Dvije gramofonske ploče LSY-69011/12. [Posljednja je sonata op. 106 (<i>Hammerklavier</i>), a ne op. 107, što je <i>Deset ciklusa varijacija za klavir i flautu.</i>]
9.	<i>Ludwig van Beethoven : sonate za violončelo i klavir</i>	Ludwig van Beethoven: <i>Sonata za violončelo i klavir u F-duru</i> , br. 1 op. 5 ; <i>Sonata za violončelo i klavir u g-molu</i> , br. 2 op. 5; <i>Sonata za violončelo i klavir u A-duru</i> , br. 3 op. 69 ; <i>Varijacije na Mozartovu temu</i> , op. 66 ; <i>Sonata za violončelo i klavir u C-duru</i> , br. 1 op. 102 ; <i>Sonata za violončelo i klavir u D-duru</i> , br. 2 op. 102	Marijan Jerbić, violončelo	Zagreb: Jugoton, 1979. Tri gramofonske ploče LSY-61424/25/26.
10.	<i>Pavica Gvozdić : klavir</i>	Sergej Prokofjev: <i>Sonata za klavir u d-molu</i> , br. 2 op. 14 ; Béla Bartók: <i>Suita</i> , op. 14 ; Stanko Horvat: <i>Accords</i> ; Witold Lutosławski: <i>Bukolike</i> ;	--	Zagreb: Jugoton, 1979. Gramofonska ploča LSY-66082. Serija <i>Suvremeni hrvatski glazbenici</i> .

		Davorin Kempf: <i>Arti mutatae</i>		
11.	<i>Koncert u predvečerje</i> 1	Johann Sebastian Bach: <i>Preludij u C-duru, BWV 846</i>	Bianca Bodalia, klavir ; Zagrebački solisti ; Ivan Kalcina, gitara ; Zagrebački puhački trio ; Jurica Murai, klavir	Zagreb: Jugoton, 1980. Gramofonska ploča LSY-66092.
12.	<i>Koncert u predvečerje</i> 4	Frédéric Chopin: <i>Preludiji, op. 28 (izbor) ;</i> Claude Debussy: <i>La fille aux cheveux de lin</i>	Valter Dešpalj, violončelo ; Darko Petrinjak, gitara ; Jurica Murai, klavir ; Društveni orkestar Hrvatskoga glazbenog zavoda ; Igor Gjadrov, dirigent ; Marijan Jerbić, violončelo ; Zagrebački omladinski komorni orkestar ; Rudolf Matz, dirigent ; Anđelko Klobučar, orgulje ; Milan Grakalić, gitara	Zagreb: Jugoton, 1980. Gramofonska ploča LSY-66095.
13.	<i>Koncert u predvečerje</i> 7	Camille Saint-Saëns: <i>Labud</i>	Zagrebački solisti ; Jurica Murai, klavir ; Zagrebački puhački trio ; Valter Dešpalj, violončelo ; Darko Petrinjak, gitara ; Tonko Ninić, violina ; Zagrebački kvartet ; Zlatko Topolski, violina ; Čedomir Dugan, klavir ; Melita Lorković, klavir ; Vladimir Krpan, klavir ; Ernest Zornjak, violončelo	Zagreb: Jugoton, 1980. Gramofonska ploča LSY-66098.

14.	<i>Volite li Beethovena</i>	Ludwig van Beethoven: <i>Sonata za violončelo i klavir u g-molu</i> , br. 2 op. 5 (<i>Rondo – Allegro</i>)	Zvezdana Bašić, klavir ; Marijan Jerbić, violončelo ; Vladimir Krpan, klavir ; Josip Klima, violina ; Jurica Murai, klavir ; Zagrebački kvartet	Zagreb: Jugoton, 1981. Gramofonska ploča LSY-61622.
15.	<i>Boris Papandopulo</i>	Boris Papandopulo: <i>Osam studija ; Sonatina ; Contradanza</i>	--	Zagreb: Jugoton, 1984. Gramofonska ploča LSY-66219.
16.	<i>Brahms</i>	Johannes Brahms: <i>Varijacije i fuga na Händelovu temu</i> , op. 24 ; <i>Fantazije</i> , op. 116	--	Zagreb: Jugoton, 1984. Gramofonska ploča LSY-66201.
17.	<i>J. S. Bach : 6 partita</i>	Johann Sebastian Bach: <i>Šest partita</i> , BWV 825-830	--	Zagreb: Jugoton, 1986. Tri gramofonske ploče LSY-198462114/15/16.
18.	<i>Pavica Gvozdić</i>	Claude Debussy: <i>24 preludija</i>	--	Zagreb: Jugoton, 1987. Dvije gramofonske ploče LSY-65093/94.
19.	<i>Davorin Kempf</i>	Davorin Kempf: <i>Arti mutatae ; Muzika za klavir i elektroniku</i>	Željko Marasović, orgulje ; Simfonijski orkestar Radiotelevizije Zagreb ; Uroš Lajovic, dirigent ; Zagrebački puhački trio	Zagreb: Jugoton, 1989. Gramofonska ploča LSY-63291.
20.	<i>Claude Debussy : Preludes</i>	Claude Debussy: <i>24 preludija</i>	--	Zagreb: Jugoton, 1991. 2CD 8600415019059.
21.	<i>Liszt : Hungarian Rhapsodies</i>	Franz Liszt: <i>Mephisto valcer</i>	London Festival Orchestra ; Nürnberger Symphoniker ; Philharmonia Slavonica ; Alfred Scholz, dirigent	Iver (Engleska, UK): Point Classics, 1994. CD 2670222.
22.	<i>Wolfgang Amadeus Mozart</i>	Wolfgang Amadeus Mozart: <i>Sonata u D-duru</i> , KV 576 ; <i>Fantazija u c-molu</i> , KV 475 ; <i>Sonata u A-duru</i> , KV 331	--	Zagreb: Croatia Records, 1994. CD D K 5037200.

23.	<i>Četiri desetljeća hrvatske glasovirske glazbe = Four Centuries of Croatian Piano Music</i>	Boris Papandopulo: <i>Osam studija</i> ; Petar Bergamo: <i>Variazioni sul tema interrotto</i> ; Stanko Horvat: <i>Sonnant</i> ; <i>Ostinati</i> ; Branimir Sakač: <i>Ariel</i> ; Berislav Šipuš: <i>Neige</i> ; Ivo Josipović: <i>Jubilus</i>	--	Zagreb: Muzički biennale Zagreb – Muzički informativni centar – Hrvatska radiotelevizija – Hrvatsko društvo skladatelja, 1995. CD 0495.
24.	<i>Johannes Brahms</i>	Johannes Brahms: <i>Fantazije</i> , op. 116 ; <i>Četiri klavirska komada</i> , op. 119 ; <i>Varijacije i fuga na Händelovu temu</i> , op. 24	--	Zagreb: Croatia Records, 1997. 2 zvučne kasete MC-6-2-S 3104751 i 2CD D K 5104759.
25.	<i>Johann Sebastian Bach : šest partita</i>	Johann Sebastian Bach: <i>Šest partita</i> , BWV 825-830	--	Zagreb: Croatia Records, 1997. 2CD D K 5086178.
26.	<i>Stanko Horvat</i>	Stanko Horvat: <i>Sonnant</i> ; <i>Accords</i> ; <i>Ostinati</i> ; <i>De diebus furoris</i> ; <i>Paysage sombre</i>	--	Zagreb: Hrvatsko društvo skladatelja – Muzički biennale Zagreb – Hrvatska radio-televizija, 1999. CD 754102.
27.	<i>Bedeutende Virtuose Klaviersoli = Major Virtuoso Piano Solos</i>	Franz Liszt: <i>Mephisto valcer</i>	Vladimir Krpan, klavir ; Stjepan Radić, klavir	Merenberg (Njemačka): ZXY Classic, [200?]. CD CLS 4178.
28.	<i>Emil Cossetto</i>	Emil Cossetto: <i>Sonatina</i> ; <i>Prologue – Valse caprice</i> ;	--	Zagreb: Cantus – Hrvatsko društvo skladatelja – Hrvatska radiotelevizija,

		<i>Dva plesa iz kantate Zeleni Juro ; Aškenaske teme ; Plesni stavak ; Pentatonske varijacije ; Pastoralna suita</i>		2003. CD 98898493332. Serija <i>Suvremeni hrvatski skladatelji</i> .
29.	<i>Diabolezza</i>	Ivo Josipović: <i>Jubilus</i>	Katarina Krpan, klavir ; Maksim Mrvica, klavir	Zagreb: Muzički informativni centar, 2006. CD 706701-27-1.
30.	<i>Classic 1</i>	Johann Sebastian Bach: <i>Preludij u C-duru, BWV 846</i>	CD 1: Zagrebački solisti ; Bianca Bodalia, klavir ; Ivan Kalcina, gitara ; Zagrebački puhački trio ; Jurica Murai, klavir ; Maja Dešpalj, violina ; Valter Dešpalj, violončelo ; Ivo Pogorelić, klavir ; Josip Klima, violina ; Vladimir Krpan, klavir ; Darko Petrinjak, gitara	Zagreb: Croatia Records, 2008. 2CD5782544. [Usp. gramofonsku ploču <i>Koncert u predvečerje 1 (LSY-66092).</i>]
31.	<i>Classic 2</i>	Frédéric Chopin: <i>Preludiji, op. 28 (izbor) ;</i> Claude Debussy: <i>La fille aux cheveux de lin</i>	CD 1: Valter Dešpalj, violončelo ; Darko Petrinjak, gitara ; Marijan Jerbić, violončelo ; Zagrebački omladinski komorni orkestar ; Rudolf Matz, dirigent ; Anđelko Klobučar, orgulje ; Željko Marasović, orgulje ; Akademska zbor Ivan Goran Kovačić ; Vladimir Kranjčević, dirigent ; Zagrebačka filharmonija ; Lovro von Matačić, dirigent ; Stjepan Radić, klavir ; Višnja Mažuran, čembalo ; Zagrebački kvartet ;	Zagreb: Croatia Records, 2008. 2CD5782551. [Usp. gramofonsku ploču <i>Koncert u predvečerje 4 (LSY-66095).</i>]

			Bianca Bodalia, klavir	
32.	<i>Šef dirigenti Simfonijskoga orkestra Hrvatske radiotelevizije : Oskar Danon</i>	Johannes Brahms: <i>Koncert za klavir i orkestar u d-molu, br. 1 op. 15</i>	CD 2: Simfonijski orkestar Hrvatske radiotelevizije ; Zbor Hrvatske radiotelevizije ; Oskar Danon, dirigent	Zagreb: Orfej – Hrvatska radiotelevizija, 2009. 2CD ORF 400.
33.	<i>Petar Bergamo</i>	Petar Bergamo: <i>Variations sul tema interrotto</i>	CD 1: Gudački kvartet Klima ; Milko Pravdić, klarinet ; Simfonijski orkestar Hrvatske radiotelevizije ; Ivo Lipanović, dirigent ; Fred Buttkewitz, dirigent ; Djevojački zbor Opere HNK Split ; Komorni ansambl Opere HNK Split	Zagreb: Cantus – Hrvatsko društvo skladatelja – Hrvatska radiotelevizija, 2010. 2CD 98898497912. Serija <i>Suvremeni hrvatski skladatelji</i> .
34.	<i>Davorin Kempf</i>	Davorin Kempf: <i>Tri preludija ; Muzika za klavir i elektroniku</i>	CD 1: Vlasta Gyura, klavir ; Martina Filjak, klavir ; Davorin Kempf, klavir ; Javor Bračić, klavir ; Natalija Mladenović, klavir ; Pedja Mužijević, klavir	Zagreb: Cantus – Hrvatsko društvo skladatelja, 2011. 2CD 9889849142. Serija <i>Suvremeni hrvatski skladatelji</i> .
35.	<i>Sanja Drakulić</i>	Sanja Drakulić: <i>Pleter</i>	CD 2: Simfonijski orkestar Hrvatske radiotelevizije ; Paul MacAlindin, dirigent ; Harmonikaški orkestar Stanko Mihovilić ; Damir Bužleta, dirigent ; Ansambl Barcelona 216 ; Klavirski duo Krasnitsky	Zagreb: Cantus – Hrvatsko društvo skladatelja, 2015. 2CD 98898499752. Serija <i>Suvremeni hrvatski skladatelji</i> .
36.	<i>Veliki hrvatski interpreti : Pavica Gvozdić : klavir</i>	Wolfgang Amadeus Mozart: <i>Sonata u D-duru, KV 576 ;</i> Frédéric Chopin: <i>Preludiji, op. 28 (izbor) ;</i> Claude Debussy: <i>Preludiji, 1. knjiga ;</i>	--	Zagreb: Croatia Records, 2018. 2CD 6084654. [Reizdanje odabranih snimki iz arhiva diskografskih kuća Jugoton i Croatia Records. Usp. zapise br. 6, 10, 16, 20 i 22.]

		Johannes Brahms: <i>Varijacije i fuga na Händelovu temu</i> , op. 24 ; Sergej Prokofjev: <i>Sonata za klavir u d-molu</i> , br. 2 op. 14 ; Béla Bartók: <i>Suita</i> , op. 14		
37.	<i>Ivana Lang : glazbeni univerzum</i>	Ivana Lang: <i>Istarska barkarola</i> , op. 31	Tamara Jurkić Sviben, klavir ; Ljubomir Gašparović, klavir ; Tinka Muradori, flauta ; Rajka Dobronić-Mazzoni, harfa ; Kristina Beck-Kukavčić, mezzosopran ; Lidija Horvat-Dunjko, sopran ; Anđelko Krpan, violina ; Trio Orlando	Zagreb: Cantus – Hrvatsko društvo skladatelja – Hrvatska radiotelevizija, 2019. CD 3858892450116.
38.	<i>75 for 75: 75 najboljih albuma klasične glazbe za 75 godina Croatia Recordsa</i>	reizdanje gramofonske ploče Stanko Horvat (LSY-66015) reizdanje gramofonske ploče <i>Davorin Kempf</i> (LSY-63291) reizdanje CD-a <i>Veliki hrvatski interpreti : Pavica Gvozdić : klavir</i> (2CD 6084654)		Zagreb : Croatia Records, 2022. 75 CD BOX [75 CD-ova za 75 godina Croatia Recordsa].